

Zlatá stoka je geniálním dílem rybníkáře Štěpánka Netolického. Vodní kanál, který v 16. století vybuodoval jako páteř rybníční soustavy Třeboňské pánve, zásobuje rybníky „živou“ vodou až do dnešních dnů.

Je známo, že už před rokem 1367 byla k napájení prvních rybníků na Třeboňsku postavena tzv. Strouha neboli Landštejnský kanál, nazvaný podle tehdejších majitelů panství, rodu Vítkovců z Landštejna. Stoka vedla vodu z řeky Lužnice od Majdaleny k Opatovickému mlýnu, obtékala hrady Třeboně a u lokality Smítka se vlévala zpět do Lužnice. Tento prvotní vodní systém byl však rozvrácen husitskými válkami. Navázal na něj až fišmistr Štěpánek Netolický, který ve službách Rožmberků budoval nové rybníky na severozápad od Třeboně. K jejich zásobování potřeboval velké množství vody, proto využil starou stoku, kterou rozšířil a především výrazně prodloužil až k Veselí nad Lužnicí. S výstavbou nového úseku stoky začal Štěpánek v roce 1508 a práce trvaly celých 10 let.

Přítok Zlaté stoky od Opatovického rybníka

Na celém svém toku má Zlatá stoka výškový rozdíl 35 m. Ale po odečtení ztráty výšky na mlýnech zjistíme, že spád stoky je pouze nepatrný, 13 m na celé její délce. To znamená, že průměrný sklon stoky by měl být pouhých 0,3 mm na 1 metr! Jak výborným stavitelem musel Štěpánek Netolický být, aby dokázal naprojektovat takové vodní dílo? Není divu, že byl zván na okolní panství, projektoval domy a na přání Rožmberků dokonce vybuodoval hradební opevnění města Třeboně.

Štěpánkova stoka, zvaná tehdy stále ještě Strouha, zvýšila výnosy z rybníčního hospodaření, přinesla Rožmberkům velké zisky a prosperitu původně chudému a nehostinnému kraji. Právem dostala později jméno „Zlatá“, pod nímž ji známe až do současnosti. Jedinou změnu v její trase provedl v roce 1571 Jakub Krčín, který při stavbě rybníka Svět přeložil koryto na východní stranu Třeboně. Dílem Štěpánka Netolického započala systematická úprava třeboňské krajiny, na kterou navázali další slavní rybníkáři – Mikuláš Ruthard z Malešova a Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan.

Stejně jako v době pánů z Růže, i dnes je Zlatá stoka nenahraditelná jak pro funkci rybníčních soustav, tak z hlediska přírodovědného a krajinářského.

Zlatá stoka za třeboňským pivovarem

Stavidlo u Zlaté stoky

Zlatá stoka začíná na jezu Pilař u Majdaleny a protéká krajinou Třeboňska v délce více než 45 km. Před Veselím nad Lužnicí se vlévá do Bukovského potoka, který následně ústí do Lužnice. V jižní části, tedy v úseku od Majdaleny k Třeboni, vede stoka bažinatým lesnatým terénem, který částečně odvodňuje. V severní části toku se koryto stoky klikatí, obtéká rybníky a místy dokonce vede nad úroveň terénu. Tak je tomu například v okolí Lomnice nad Lužnicí, kde musela být stoka tzv. nasedlána – hloubena do předem nasypané hráze. Také při křížení s bočními stokami Štěpánek často využil zemní akvadukty. Toto náročné vodní dílo vyžadovalo nejen mimořádnou měřičskou zdatnost, ale i velké stavitelské umění.

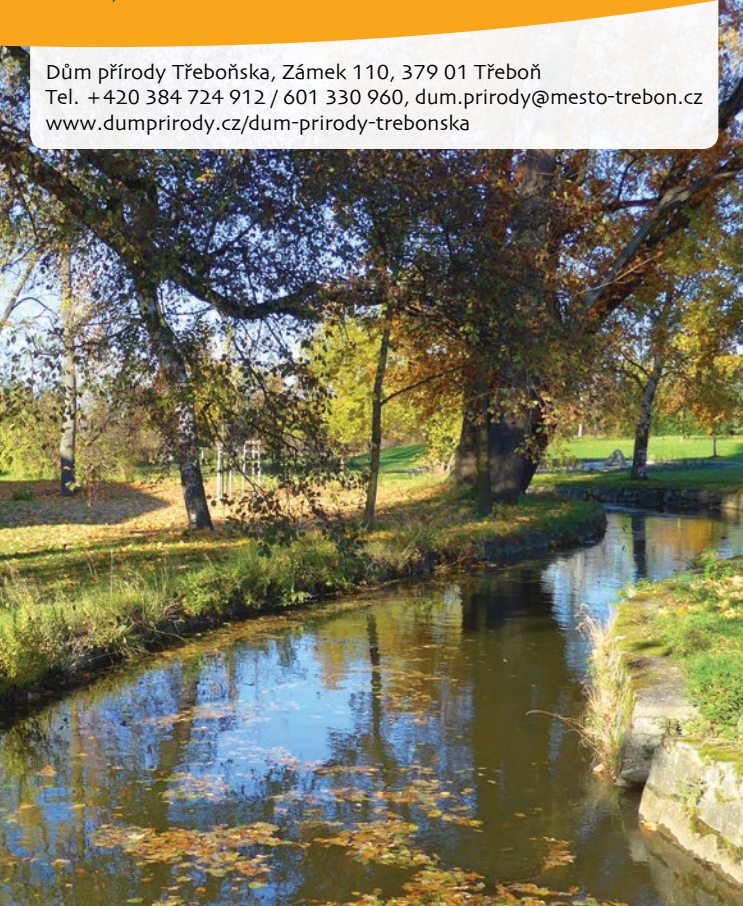
Do stoky, která je 2–8 m široká a 1–1,5 m hluboká, se v některých úsecích vrací voda z rybníční soustavy a výjimečně do ní ústí i původní přítoky Lužnice. Stoka napájí více než 50 rybníků a přiváděla vodu k mlýnům. Těch bývalo celkem 19, ale pouze pět největších u ní najdeme dodnes. Sloužila k zásobování vodou, závlahám i odvodnění, k plavení dřeva a také k nahánění sádek, jako jsou např. sádky šaloun u rybníka Velký Tisý, kam je voda ze stoky přiváděna náhonem.

Zlatá stoka u Bertiných lázní v Třeboni

Chcete-li se dozvědět více informací o Zlaté stoce a jejím staviteli, navštivte Centrum Třeboňského rybníkářského dědictví v domě Štěpánka Netolického v Třeboni.
www.dumstepankanetolickeho.cz

Vydalo: Město Třeboň ©2017, Odbor kultury a cestovního ruchu, Palackého náměstí 46/II, 379 01 Třeboň | www.mesto-trebon.cz

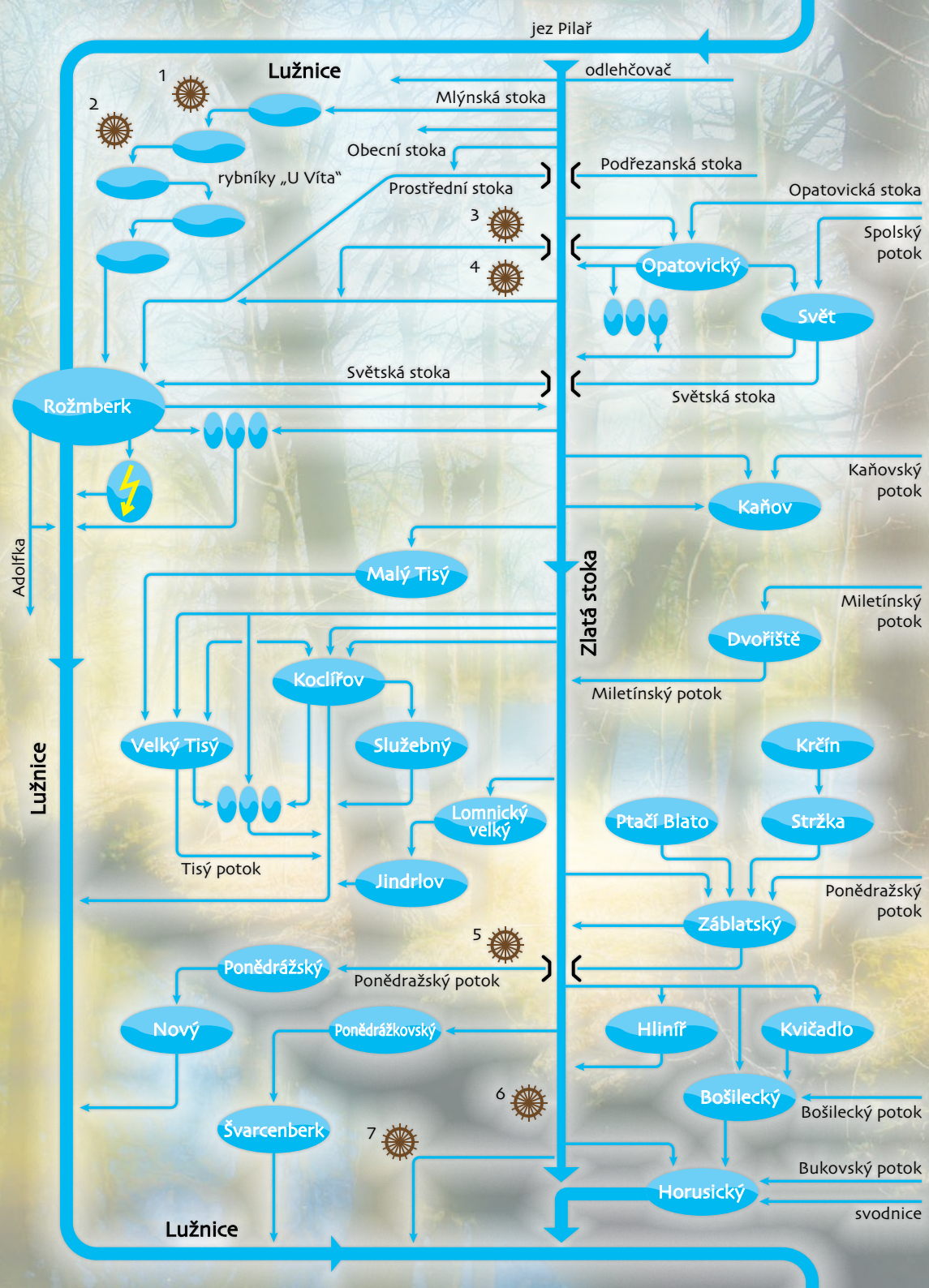
Grafický design a sazba: Martin Štědroň

Text a příprava do tisku: Marie Jirková **Foto:** Michal Pech, Marie Jirková, archiv Správy CHKO Třeboňsko | **Tisk:** Westprint.cz

Vydáno v rámci projektu Krajina a lidé, který je spolufinancován Státním fondem životního prostředí České republiky na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. | www.sfzp.cz | www.mzp.cz

Ministerstvo životního prostředí

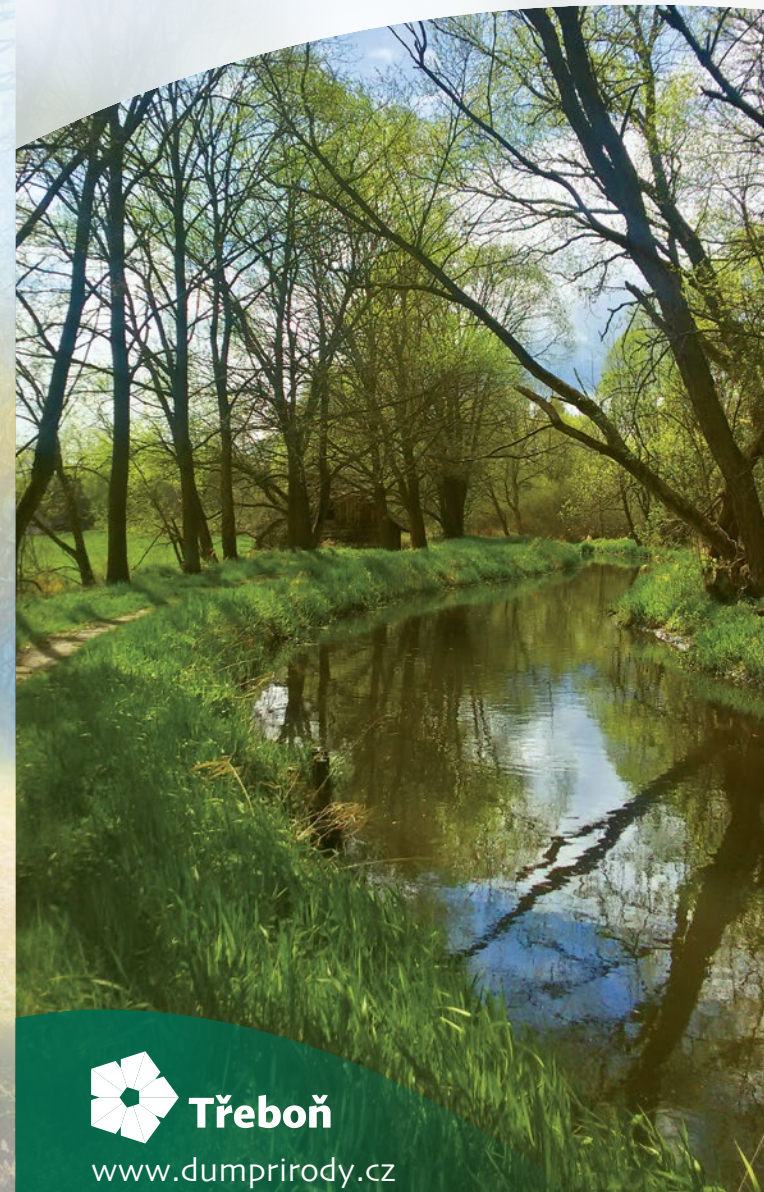

Zjednodušené schéma funkce Zlaté stoky

- akvadukt
- sádky
- mlýn
- 1 Kostečků mlýn
- 2 Krůtů mlýn
- 3 Opatovický mlýn
- 4 Příkopský mlýn
- 5 mlýn v Záblatí
- 6 mlýn U Chrtů
- 7 Podhrázský mlýn

Zlatá stoka

Třeboň

www.dumprirody.cz

podle A. Kalného ml.